

Marcel Štefančič, jr.

ČRNA KNJIGA KAPITALIZMA

*Kako je Zahod izživljal
svoje stalinistične fantazije*

Marcel Štefančič, jr.

ČRNA KNJIGA KAPITALIZMA

*Kako je Zahod izživljal
svoje stalinistične fantazije*

UMco

Ljubljana, 2017

Marcel Štefančič, jr.
ČRNA KNJIGA KAPITALIZMA
Kako je Zahod izživiljal svoje stalinistične fantazije

© za besedilo: Marcel Štefančič, jr.
in UMco d. d., 2017
Vse pravice pridržane.

Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka Angažirano

Urednik: dr. Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Renate Rugelj
Korektura: Diana Volčjak
Postavitev in oblikovanje ovitka: Aleš Cimprič
Vir definicij na naslovnici: SSKJ (Cankarjeva založba, 2014)
Tisk: Primitus d.o.o.
Naklada: 400 izvodov, 1. natis
Ljubljana, 2017

Brez pisnega dovoljenja založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, skupaj s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

Knjižno delo je izšlo v okviru programa za leto 2016, ki ga sofinancira
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

330.342.14
316.42

ŠTEFANČIČ, Marcel, jr.

Črna knjiga kapitalizma : kako je Zahod izživiljal svoje
stalinistične fantazije / Marcel Štefančič, jr. - 1. natis. -
Ljubljana : UMco, 2017. - (Zbirka Angažirano)

ISBN 978-961-6954-68-6

286953984

VSEBINA

Uvod	7
I. DEL	
Okupacija Amerike	13
II. DEL	
Igra imitacije	27
III. DEL	
Črne knjige kapitalizma	107
Čudežno leto nič	126
Mučilnice svobode	155
Apokalipsa vedno	164
V imenu imperija	180
Veliki teror	210
Ameriški holokavst	223
V suženjstvo zakleti	235
IV. DEL	
Veliko prebujenje	253
Revolucioniranje Amerike	259

V. DEL

Komunistični kapitalizem	285
Ameriški delavski razred gre v raj	304
Arhipelag gulag	313
Policijska država	328
Pazi, kaj govoriš!	342
Zadnji kanibali	351

VI. DEL

Ameriški sen	359
Prva komunistična revolucija	375

VII. DEL

Majakovski v Ameriki	389
Steinbeck v Rusiji	398
Hruščov osvaja Ameriko	405
Louis Armstrong osvaja Ljubljano	417
Psihedelična revolucija	422
Vse nas bodo pobili!	436
Vsi za enega, eden za vse	441

VIII. DEL

Rdeča knjižica	455
Črna knjižica	470

IX. DEL

Visoki stroški večnosti	485
Novi razred	501
Suma teologije	519
Veruj, ker je antikomunistično!	534
Neznosna samoumevnost kapitalizma	555

UVOD

Ruski predsednik Vladimir Putin, nekdanji komunist in agent KGB-ja, si je mel dlani, ko je gledal Donalda Trumpa in njegov predvolilni cunami, ki je Ameriko pognal na rob živčnega zloma in državljanske vojne. Putin si je verjetno rekel: Sovjetski zvezi v času hladne vojne ni uspelo zlomiti Amerike, zdaj pa bo Ameriko – z majhno pomočjo Donalda Trumpa – zlomila kar sama Amerika! Sovjetska zveza se je po nepotrebnem tako zelo trudila! Le počakati bi morala!

Toda ironično: natanko taka je bila logika hladne vojne, v kateri sta se žgala komunizem in kapitalizem. Sovjetska zveza je rekla: kapitalizem bo itak sam neizogibno propadel, zato se nikamor ne mudi. Le počakati je treba.

Amerika je rekla ravno nasprotno: komunizem bo itak sam neizogibno propadel, zato se nikamor ne mudi. Le počakati je treba.

In tako smo dobili hladno vojno, v kateri sta obe strani čakali, da druga neizogibno propade.

Ironija je v resnici še večja: do vojne med Ameriko in Rusijo ni prišlo v času hladne vojne, ko je bila prva kapitalistična, druga pa komunistična, toda povsem mogoče je, da bo do vojne med njima prišlo zdaj, ko sta obe kapitalistični.

Mar ni III. svetovne vojne pred časom prerokoval že ruski premier Dmitrij Medvedjev? Mar ni Putin rekel, da je tako rekoč neizogibna? In mar ni jordanski kralj Abdulah rekel, da

smo že sredi III. svetovne vojne? Če odštejete Nostradamusove in biblične prerokbe o neizogibnosti III. svetovne vojne (Rusija, Iran, Turčija, Libija in Sudan bodo napadli Izrael!), je zadnje čase na mizo padlo kar nekaj potencialnih gavrilov principov oz. špekulacij o tem, kaj bi jo lahko sprožilo:

- rokenrol dežel, ki postajajo prevelike za sedanji svetovni red (Japonska, Turčija, Poljska), zatrjuje geopolitični futurolog George Friedman,
- embargo Rusije, opozarjajo tisti, ki se spomnijo dobre, stare miniserije III. svetovna vojna (World War III, 1982),
- odstrelitev dolarja kot globalne valute, pravijo konspirologi,
- ameriška destabilizacija dežel BRICS (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska, Južna Afrika), svari ekonomist Paul Craig Roberts,
- kitajsko preurejanje sveta, pišeta PW Singer in August Cole, avtorja Flote duhov (Ghost Fleet, 2015), romana o naslednji svetovni vojni,
- računalniški virus Stuxnet, s katerim naj bi skušali Američani in Izraelci »ustaviti« iranski jedrski pogon, slišimo v Gibneyjevem dokuju Zero Days (2016).

Tu sta kakopak tudi Sirija in Islamska država. Kaj pomeni vsa ta množica gavrilov principov? Da se III. svetovna vojna ne more odločiti, kako bi se začela? To neodločnost Zgodovine je presekalo Nato, ko je sklenil, da bo leta 2017 na evropske meje z Rusijo – v Latvijo, Litvo, Estonijo in na Poljsko – poslal štiri svoje bataljone. Razlog? Ruska letala menda stalno kršijo zračni prostor evropskih dežel, Rusija, ki se – zaradi sankcij in energetske krize – ekonomsko tali, pa ima menda agresivne ozemeljske pretenzije, zato se baltske dežele bojijo, da jim bo Putin – v Stalinovem slogu – odgriznil kak kos, saj veste, v slogu Krima in vzhodne Ukrajine.

Nič, morda skuša Nato s svojo »norostjo« le testirati stopnjo Putinove »norosti«, toda ko se bodo ti štirje večnacionalni

bataljoni poravnali na evropsko-ruski meji, nas bo od III. svetovne vojne ločil le en mali – magari inscenirani – incident, recimo sestrelitev ruskega letala, ki bo kršilo estonski zračni prostor, ali pa trčenje ruskega bombnika in Natovega lovca.

Od tod vprašanje: kako, da se je vse to, kar se je nabiralo od iraške vojne, na koncu zvedlo na spopad med Natom in Rusijo? Tu moramo biti preciznejši: na spopad med Ameriko in Rusijo. Natovo igro, z utrjevanjem evropsko-ruske meje vred, namreč vodi Amerika. In tu je trik: Amerika je toliko časa drezala v Irak, Afganistan, Sirijo, Libijo, Pakistan, Jemen, Somalijo ipd., toliko časa je rinila v teroriste in islamiste, toliko časa je čistila Al Kaido in Islamsko državo, toliko časa je kurila histerijo geopolitične asimetrije, toliko časa je drgnila po zemljevidu, da se ji je na koncu – ko je enkrat zradirala vse geopolitične plasti – prikazala prava sovražnica: Rusija. Kot da je iraško vojno – in sosledje kriznih momentov, ki so prišli z njo – sprožila le zato, da bi pripravila teren za spopad z Rusijo, svojo staro sovražnico. Kot da je svet destabilizirala zato, da bi se lažje udarila z Rusijo. Kot da je ves ta kaos ustvarila zato, da bi se lahko približala Rusiji, s katero ima neporavnane račune iz časa hladne vojne. Amerika hoče, da Rusija »razpade« pod njenimi pogoji, ne pa kar sama od sebe – kot Sovjetska zveza, ki je Ameriki s tem »ušla«.

Amerika in Rusija, veliki hladnovojni rivali, ki še vedno sedita na tonah in tonah plutonija, sta se dejansko in »v živo« spopadli le v fikcijah – v filmih, stripih, TV-serijah, Dylanovih štiklih in romanih. In ravno v tem je problem: realnost so porokale fikcije. V romanu *2017: Vojna z Rusijo* (2017: *War with Russia*, 2016), ki ga je objavil general Richard Shirreff, se namreč III. svetovna vojna začne zato, ker Rusija napade in okupira baltske dežele, ja, Litvo, Latvijo in Estonijo. Ha!

Na evropsko-rusko mejo bodo poslali tudi 30 slovenskih vojakov. Kar je spet ironično: general John Hackett je namreč leta 1978, na vrhuncu hladne vojne, objavil roman *Tretja svetovna*

vojna: avgust 1985 (The Third World War: August 1985), v katerem se III. svetovna vojna začne v Sloveniji, ki se hoče odcepiti od Jugoslavije. Z ene strani prileti vojska Varšavskega pakta, z druge strani pa Natova vojska – in svet se razleti!

Je III. svetovna vojna verjetna? Oja: če jo je povzročila že odcepitev male Slovenije, zakaj je potem ne bi brexit, odcepitev Velike Britanije? Ne, pravi Nato, ni nam do III. svetovne vojne! To počnemo zato, da bi jo preprečili! Pa kaj še – logiko dobro poznamo: s tem, ko bodo III. svetovno vojno skušali preprečiti, jo bodo prav povzročili. Morda se ne bi smeli tako truditi, da bi jo preprečili.

To, da so kapitalistične velesile svet spet spremenile v klavnico in ga pripeljale na rob nove svetovne vojne, pa nas sili, da si še enkrat zastavimo vprašanje: kdo je hujši – komunizem ali kapitalizem?

Sili nas, da črno knjigo kapitalizma in črno knjigo komunizma beremo hkrati.

Sili nas, da še enkrat pogledamo, kako sta komunizem in kapitalizem videla drug drugega, kako sta se ovohavala in zapeljevala, kako sta drug drugega imitirala in impersonirala.

Sili nas, da še enkrat pogledamo, zakaj je razlika med ameriškim in komunističnim snom tako majhna.

Sili nas, da se še enkrat vprašamo, zakaj so se Američani tako bali komunizma in obenem komaj čakali, da ga dobijo.

Še posebej pa nas sili, da še enkrat pogledamo, kako so kapitalistične dežele – na čelu z Ameriko – imitirale in impersonirale stalinizem. Še več: kako so svoje stalinistične fantazije izživljale, še preden se je sam stalinizem sploh pojavil.

»Vikend kontrarevolucije je bolj krvav od meseca revolucije,« so rekli francoski študentje, ko so leta 1968 planili na ulice. Ustvarjanje, ohranjanje in reševanje kapitalizma je bilo krvavo.

Od tod tale Črna knjiga kapitalizma – črna knjiga svobode.

OKUPACIJA AMERIKE

Prvega maja 1950, na vrhuncu hladne vojne, so v Ameriki vpeljali komunizem. Ne sicer v vsej Ameriki, temveč v Mosineeu, malem mestu v Wisconsinu, ki je tedaj premogel le okoli 1.400 prebivalcev. Skupina uniformiranih moških, poslikanih z rdečimi zvezdami, je preprosto vletela, blokirala vse vhode in izhode iz mesteca, aretirala župana Ralpa E. Kronenwetterja in prevzela oblast. Mosinee je pograbil rdeči vihar.

Župan se ni upiral – dobili so ga v pižami. Spal je, ko bi moral biti buden. Ni mu preostalo drugega, kot da je – s pištolo med rebri – tudi ostale prebivalce pozval, naj se predajo in naj se nikar ne upirajo. Stvar je bila smrtno resna. Ob 10.15 je Mosinee padel.

Komunisti, ki so prinesli revolucijo v malo, odročno, zaspno ameriško mesto, so zavzeli mestno hišo, policijsko postajo, telefonsko centralo in elektro bazo, glavni trg preimenovali v »Rdeči trg«, oder pa okrasili z napisom: »Država je nad posameznikom!« Nobenega dvoma ni bilo, da kanijo to vukojebino sovjetizirati, kolektivizirati in nacionalizirati. Da bi bilo vsem povsem jasno, kaj se je zgodilo, je komisar Jack Kornfeder, vodja komunistične invazije, oznanil, da je Mosinee odslej del ZSDA – Združenih socialističnih držav Amerike. United Socialist States of America.

Takoj zatem je izdal nekaj odlokov: prvič, odlok o nacionalizaciji vseh lokalnih podjetij in kšeftov, drugič, odlok o ukinitvi vseh političnih strank (razen komunistične), in tretjič, odlok o odpravi vseh civilnih in delavskih organizacij, s sindikati vred. In, seveda, zaklenil je cerkev.

Prebivalci Mosineeja niso nudili niti najmajšega odpora. Tiste, ki so kazali disidentske ambicije, so itak takoj internirali – naravnost v gulag. Tam so pristale tudi tri nune. Toliko – za strah. Da si ne bi slučajno kdo delal kakih utvar. Ali pa da ne bi slučajno kdo mislil, da je John Wayne.

Da je John Wayne, je mislil le Carl Gewiss, šef policije, ki pa so ga hitro odpeljali – kmalu zatem so sporočili le, da so ga likvidirali. Po hitrem postopku. Naglo ljudsko sodišče. Komisar Kornfeder je za domišljijo pustil bolj malo: »Bliža se ura, ko bodo revni in ponižani delavci vstali in zrušili pokvarjeni ameriški režim!« Iz knjižnice je dal takoj pometati vse »sporne« knjige. Kar pomeni: skoraj vse. Potem so jo raje kar zaprli.

V kinu so tedaj ravno vrteli Izdajalca, antikomunistični film o stalinističnem sojenju madžarskemu kardinalu Mindszentyju – jasno, Kornfeder ga je takoj prepovedal, kino pa preimenoval v »Narodni dom«. Športno igrišče so zaplenili, v restavracijah so lahko stregli le črni kruh in krompirjevo juho, cene kave in oblek so navili, vpeljali so racioniranje na vseh ravneh, na trgovino pa so nabili napis: »Bonboni le za člane Komunistične mladine«.

Ljudje so morali gledati rdečo parado, poslušati komunistične koračnice, gledati komunistične propagandne filme in brati časopis, ki se je po novem imenoval »Rdeča zvezda« in v katerem je bilo mogoče prebrati Stalinovo biografijo. Konec je bilo svobode. Konec je bilo demokracije. Konec je bilo kapitalizma. In konec je bilo ameriškega načina življenja.

Je to mogoče? Se je to res zgodilo? Ja! To se je zgodilo! Prvega maja 1950 v Mosineju. Ali bolje rečeno: to se je zgodilo, toda ne zares. Dogodek – komunistična okupacija Mosineeja,

komunistična invazija na Mosinee, revolucija v Mosineeu – je bil insceniran. In sicer tako perfektno, da je izgledal kot strašljivo svarilo, kot lekcija naciji: glejte, kaj bi se zgodilo, če bi Ameriko okupirali komunisti! Glejte, kaj bi se zgodilo, če bi Amerika postala sovjetska republika! Glejte, kako izgleda totalitarizem! To se lahko zgodi tudi pri nas! Bodite budni! S to lažno »komunistično invazijo« so skušali ljudi motivirati: da bodo bolj cenili to, kar imajo – svobodo, demokracijo, ameriški način življenja, kapitalizem. Okrepiti so skušali njihov patriotizem – in njihov amerikanizem. Ta »dan pod komunizmom«, ki so ga preživeli prebivalci Mosineea, je bil hladnovojna vaja v slogu samozaščitnih akcij »Nič nas ne sme presenetiti«, ki so cvetele v Jugoslaviji. Kdor se tega še spomni, ve, da je šlo za simulacije izrednih razmer (nesreča, katastrofa, vojna, invazija ipd.), ki so imele, kot so rekli, »množičen politično-mobilizacijski pomen,« preverjale »obrambno-varnostno pripravljenost« in krepile »poglobljanje podružbljenih odnosov na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite.« Te akcije so preverjale budnost najširših ljudskih množic. In vedno so potrdile, da je ljudstvo budno in pripravljeno, da ga torej ne more nič presenetiti. Noben zunanji sovražnik, kaj šele notranji.

To je potrdila tudi »invazija na Mosinee«, ki je bila pompozna demonstracija komunizma in obenem pompozna demonstracija nevarnosti komunizma. Pripravila jo je Ameriška legija, konservativna, ultra patriotska, antikomunistična organizacija, ki so jo leta 1919 ustanovili veterani I. svetovne vojne, z leti pa so se vanjo vključevali veterani vseh ameriških vojn. V dvajsetih letih prejšnjega stoletja se je Ameriška legija na smrt zaljubila v Mussolinija, v tridesetih pa v Hitlerja – in vanj je bila smrtno zaljubljena vse tja do ameriškega uradnega vstopa v II. svetovno vojno. Alvin Owsley, poveljnik Ameriške legije, je leta 1923 celo oznanil, da bi bilo treba ameriški politični sistem odpraviti in ga zamenjati s fašističnim.

Najbolj pa je Ameriška legija sovražila največjega sovražnika fašizma – komunizem. Da bi pokazala, da misli resno, je minirala sindikate, na ves glas podpirala lastnike kapitala in ostro nasprotovala priseljevanju. Iz dveh razlogov: prvič, ker se v Ameriko infiltrirajo »anarhisti«, in drugič, ker ameriško substanco kužijo »ne-arijci«.

Po II. svetovni vojni je Ameriška legija svoj antikomunizem stopnjevala do hysterije. Ali bolje rečeno: komunizem je zdaj tako intenzivno in tako brezmejno sovražila, kot je prej ljubila fašizem.

Ameriška legija je dala Mosineeju priložnost, da okusi komunizem. Da bi pa bilo vse skupaj avtentičnejše in prepričljivejše, so v vlogo komisarja postavili Jacka Kornfederja, nekdanjega člana komunistične partije, mojstra subverzije, indoktrinacije in propagande slovaškega rodu, ki je trdil, da se je v tridesetih šolal v Moskvi, na Leninovi akademiji. Potem se je kakopak spreobrnil v desničarja ter po Ameriki predaval o komunističnem zlu in fanatično prikimal senatorju Josephu McCarthyju: ja, komunisti in komunistični simpatizerji so se infiltrirali v ameriško vlado!

Njegovo desno roko pa je »igral« Benjamin Gitlow, ki je nekoč utelešal pojem ameriškega komuniste. Bil je sindikalist, sodelavec Johna Reeda, urednik radikalnih časopisov in revij (*The Revolutionary Age*, *Morgen Freiheit*), član Socialistične partije, ustanovitveni član Komunistične partije Amerike, nekaj časa celo njen izvršni sekretar, v dvajsetih, ko se je razglašal za revolucionarja (»revolutionist«), so ga večkrat zaprli (*Sing Sing*), pod okriljem Delavske stranke je kandidiral za ameriškega podpredsednika (1924), pod okriljem Delavske komunistične stranke za guvernerja New Yorka, po čistkah v Komunistični partiji Amerike je ustanovil alternativno komunistično partijo, Delavsko komunistično ligo, ob koncu tridesetih – po podpisu nemško-sovjetskega pakta – pa se je javno

spreobrnil v antikomunista ter objavil dve antikomunistični knjigi, Priznam – resnica o ameriškem komunizmu (I Confess: The Truth About American Communism, 1940) in Celoto njihovih življenj – komunizem v Ameriki (The Whole of Their Lives: Communism in America, 1948), ki sta postali antikomunistični bibliji.

Nič, fanatični komunisti vedno postanejo fanatični antikomunisti, ali bolje rečeno: najbolj fanatični antikomunisti so vedno prav bivši komunisti. Zato so v Mosineeu zvečer inscenirali še »osvoboditev Mosineeja«. Dneva pod komunizmom je bilo konec. In ko so se v Mosinee vrnili kapitalizem, demokracija in ameriški način življenja, so sežgali komunistične propagandne materiale, dvignili ameriško zastavo in zapeli ameriško himno, ljudi pa, kot pravi Michael J. Hogan, avtor knjige Železni križ (A Cross of Iron: Harry S. Truman and the Origins of the National Security State, 1998), pozvali, »naj podprejo vse ukrepe, tudi vse vojaške ukrepe, ki bi državi omogočili nadaljevanje boja proti brezbožnemu komunizmu«.

Prebivalci Mosineeja so torej okusili perfektno impersonacijo komunizma. Komunizem 3D! Toda nekaj perverznega in obscenega je bilo v tem njihovem okušanju, izkušanju in impersoniranju komunizma. Ali bolje rečeno: perverzno je bilo prav njihovo uživanje v komunizmu. Komunizem jih je na morbiden, mazohističen, perverzen način privlačil. In vzburjal. Ne le, da so uživali v impersoniranju komunistov, ampak so uživali v samem uživanju komunistov – kot da bi skušali ujeti natanko tisti strašni in neznosni »presežni« užitek, ki ga občutijo komunisti, ko so komunisti. Antikomunisti so skušali vsaj za trenutek ali dva nekaznovano in brez občutka krivde uživati v komunizmu.

Toda njihovo uživanje v komunističnem presežnem uživanju – njihovo vživljanje v komunizem, njihovo impersoniranje komunizma, njihova nadidentifikacija s komunizmom – je imele fatalni presežek: Ralph E. Kronenwetter, župan Mosineeja,

sicer demokrat, ki je dogodku, kot pravi David Priestland, avtor knjige Rdeča zastava (The Red Flag, 2010), najprej nasprotoval, ker je v njem videl »republikansko idejo«, je namreč takoj po »osvoboditvi« in dvigu ameriške zastave doživel hud srčni infarkt. Od »vznemirjenja in napetosti«, kot je rekel doktor. Nekaj dni kasneje je umrl.

»To je bilo grozljivo naključje,« je oznanil Franklin Baker, poveljnik lokalne podružnice Ameriške legije. Mar res? Samo pomislite: takoj za Kronenwetterjem je na lepem umrl tudi Will La Brew Bennett, pastor lokalne metodistične cerkve, ki je med »komunistično invazijo na Mosinee« številnim poročevalcem, tudi poročevalcu sovjetske tiskovne agencije TASS, heroično kazal, kam bi v primeru prave komunistične invazije skrnil Biblijo.

Uživanje, ki ga prinese impersoniranje komunista, je bilo preprosto preveliko in preveč neobvladljivo. Američani so mislili, da se jim to, da bodo komuniste le igrali, ne bo nikjer poznalo, toda ob tem so usodno spregledali, da so tudi komunisti komuniste le igrali. Nasilje, nesreče in druga »grozljiva naključja« niso posledice tega, da si komunist, temveč tega, da igraš komunista – komunist pa si lahko le tako, da komunista igraš. Ne pozabite: komunizem je bil vedno odvisen od igranja vlog, impersoniranja, ritualov, agit-propa, glorifikacij, spektakla in drugih teatralizacij presežnega uživanja. Prav ti rituali, agit-prop, glorifikacije, spektakli, parade in teatralizacije so igrali komunizem: glejte, kako brezmejno uživamo v komunizmu!

Antikomuniste je torej komunizem fasciniral še bolj kot same komuniste. Kar potrjuje tudi primer Roberta Welcha. Welch je bil najfanatičnejši ameriški antikomunist, a veljal je tudi za neke vrste genija. Srednjo šolo je končal pri desetih, diplomiral pa je pri šestnajstih. Harvard, kamor se je vpisal po I. svetovni vojni, je protestno zapustil, ker se mu je zdel preveč kolektivističen in komunističen. Da bi lahko prišel do izraza njegov

individualizem, se je prelevil v izdelovalca bonbonov (Junior Mints, Milk Duds ipd.), ki so postali velik hit. Biznis ga je začel v petdesetih letih, v času hladne vojne, dolgočasiti, zato se je oprijel politike, toda diskretno in konspirativno.

Leta 1958 je spisal knjigo, ki pa je ni nameraval objaviti – rokopis, ki so ga nekateri naslovlili Politik, drugi pa Črna knjiga, je strogo zaupno poslal le svojim najbližjim prijateljem in somišljenikom. Samo za vaše oči! Vojaška tajnost! Po uporabi vrnite!

Črna knjiga je bila konspirološka knjiga: Welch je trdil (ter na dolgo in široko »dokazoval«), da je ameriški predsednik Dwight D. Eisenhower – sicer republikanec – v resnici komunist, agent mednarodne komunistične zarote, da je na vse visoke vladne položaje imenoval komuniste ali pa komunistične simpatizerje, da ameriško vlado prevzemajo komunisti, da je vrhovno sodišče pod komunistično kontrolo, da je komunist celo Allen W. Dulles, direktor Cie (in njegov brat, John Foster Dulles, prav tako), da so komunisti številni ameriški ambasadorji, senatorji, guverner New Yorka, znanstvenik Albert Einstein, sloviti pisec kriminalk Rex Stout in tako dalje. Povsod je videl komuniste. Ali natančneje: 20 do 40 odstotkov Amerike kontrolirajo komunisti, je zapisal. Štiri leta kasneje je odstotek še zvišal, na 50 do 70 odstotkov, pravi Carl T. Bogus v knjigi Buckley (2011).

Med svojimi somišljeniki je izbral najfanatičnejših enajst ter jih povabil v Indianapolis, kjer so ustanovili John Birch Society, združenje, ki naj bi Ameriko ubranilo pred komunistično prevlado. »Welch jim je rekel, da je treba ogenj ubijati z ognjem,« pravi Bogus, »zato bo John Birch Society prevzela metode, ki jih uporabljajo komunisti.« In res: združenje je delovalo skrivnostno in konspirativno, imelo je »partijske« celice, organizirano je bilo monolitno, centralizirano (jasno, »partijski« sekretar je bil Welch), vsi podatki o organizaciji, članstvu, lokacijah in financah so bili tajni, pri rekrutiranju članstva je bilo zelo selektivno, ustanovljalo je »frontne« organizacije, prirejalo

seminarje, tiskalo knjige, odpiralo knjigarne, izdajalo »partijsko« glasilo American Opinion, od članov pa terjalo zvestobo, vdanost, privrženost in fanatizem.

Amerika je tik pred popolnim komunističnim prevzemom, načrt za »sovjetizacijo« Amerike pa je izdelal že Lenin, je trdil Welch. Do leta 1961 je imelo združenje že 60.000 članov, izbrancev, med katerimi so bili tudi številni magnati (Frank Brophy), politiki (Barry Goldwater), akademiki (Clarence Manion) in holivudski zvezdniki (Adolphe Menjou).

V John Birch Society so se torej zbrali največji ameriški patrioti, slavniki in oboževalci ameriškega sna, ki so prezirali komunizem, toda v svojem preziru komunizma so tako uživali, da so se povsem identificirali z njegovimi metodami in tehnikami. Ali bolje rečeno: komunizem so tako prezirali, da so zlezli v njegovo kožo. Komunizem jih ni le plašil, temveč tudi fasciniral. Niso hoteli zaostajati. Niso hoteli zamuditi užitka, ki ga nudi komunizem. Hoteli so biti antikomunisti, a pri tem uživati kot komunisti.

James Burnham je bil ameriški komunist, ki se je prelevil v fanatičnega antikomunista. V tridesetih letih je bil član Delavske stranke in Socialistične delavske stranke, trockist, celo zaupnik Trockega, toda po sovjetskem napadu na Poljsko je prestopil med antikomuniste, leta 1941 pa objavil knjigo Menedžerska revolucija (Managerial Revolution), v kateri je svaril, da bo Ameriki zavladal menedžerski razred, tako da je ne bo več vodila nevidna roka trga, temveč tehnokracija. Namesto individualizma bo prišel kolektivizem, namesto svobode pa totalitarizem – po zgledu nacizma, stalinizma in New Deala. Kapitalizem bo spodrinil komunizem, saj se New Deal, ki ga je v tridesetih letih kot odgovor na veliko finančno in gospodarsko krizo lansiral predsednik Franklin Delano Roosevelt, giblje v isto smer kot stalinizem (in nacizem). Burnham je bil antikomunist, ki je povsod videl komunizem.

Prevelil se je v antikomunista, pravi Bogus, toda ni mogel iz svoje kože: njegova teza o predestiniranosti zgodovine in determiniranosti prihodnosti je bila zelo marksistična, celo diamatska, stalinistična. Da je vse že odločeno, da toka zgodovine ni mogoče spremeniti, da so zakoni zgodovine železni in da medžerske elite Amerike peljejo v »demokracijski totalitarizem« oz. »bonapartizem«, je zagotavljal tudi v Makiavelijevcih (*The Machiavellians*, 1943), v svoji naslednji knjigi, Prihajajočem porazu komunizma (*The Coming Defeat of Communism*, 1949), pa je že – v slogu Welcha – oznanil, da mora Amerika v boju s komunizmom posvojiti metode, tehnike in strategije samih komunistov, predvsem politično subverzijo, sabotažo (za železno zaveso), propagando, čiščenje (Amerike) in materialno pomoč antikomunističnim zaveznikom (Charlesu de Gaullu, katoliški cerkvi, muslimanom itd.). Komunist ostane vedno komunist, pa četudi se prelevi v antikomunista – komunizem je preprosto preveč fascinanten.

Mit o »saboterju v službi tujine« je bil eden izmed glavnih mitov boljševiskega režima. Leta 1922 so sodili revolucionarnim socialistom, leta 1928 pa inženirjem iz trusta Donugol na področju Šahtija – oboje so razglasili za »saboterje v službi tujine«. Tudi v Ameriki so bili obsedeni s saboterji – komunističnimi, se razume. In prav Burnham je leta 1954 objavil knjigo Omrežje subverzije (*The Web of Subversion*), v kateri je na dolgo in široko popisoval, kako so se v ameriško administracijo infiltrirale množice komunističnih saboterjev, sovjetskih kolaborantov, obenem pa tudi predlagal, da bi zakonodajo spremenili, in sicer tako, da bi bilo mogoče vse te saboterje lažje obsoditi in zapreti. S komunističnimi saboterji je hotel obračunati – po komunistično, stalinistično.

In tudi ko berete knjigo Črna knjiga ameriške levice (*The Black Book of the American Left*, 2013), v kateri David Horowitz, bivši levičar z Berkeleyja, obračunava z ameriški komunisti,

»komunisti« in neokomunisti, se zdi, da le neskončno uživa v impersoniranju komunističnega, stalinističnega obračunavanja z renegati in apostati, izdajalci, odpadniki in izrodi.

Amerika je bila leta 1950, v času mosineejskega »dneva pod komunizmom«, sredi najhujše antikomunistične histerije. Sovjeti so malo prej ustanovili Kominform, nepredušno blokirali Berlin, svobodno mesto, ki je sicer ležalo v sovjetski okupacijski coni, detonirali prvo atomsko bombo in pričeli z agresivno sovjetizacijo vzhodne Evrope. Češkoslovaško so prevzeli komunisti. Kitajsko tudi. Ko je Severna Koreja s sovjetskimi tanki in sovjetskimi letali prebila 38. vzporednik in vdrla v Južno Korejo, se je začela korejska vojna – prva vojna proti komunizmu. V Ameriki so aretirali zakonca Rosenberg, ki naj bi Sovjetom med vojno predajala atomske skrivnosti.

In seveda, tri mesece pred »komunistično invazijo na Mosinee« je Joseph McCarthy, republikanski senator iz Wisconsina, bombastično oznanil: »V rokah imam spisek z imeni 205 oseb, za katere zunanji minister ve, da so člani komunistične partije, in ki še vedno ustvarjajo in oblikujejo politiko zunanjega ministrstva!« Amerika se je od groze stresla. McCarthy je to rdečo grozo takoj zatem stopnjeval s šesturnim kongresnim govorom, v katerem je dokazoval, da sta Amerika in Trumanova administracija prestreljeni s komunisti. Paranojo, histerijo in demagogijo je pripeljal ljudem na dom.

Ameriko je žrl strah pred komunizmom – zdaj se je tresla. McCarthy je dahnil: »Danes smo sredi končnega obračuna med komunističnim ateizmom in krščanstvom!« V rokah sicer ni držal spiska z imeni in priimki komunističnih infiltrirancev, temveč – kot pravi Haynes Johnson, avtor knjige Doba strahu (The Age of Anxiety, 2005) – le neko staro pismo nekdanjega zunanjega ministra Jamesa Byrnesa, toda udaril je ravno v pravem času. V času, ko je bila Amerika najvodljivejša in ob enem najdovzetejša za histerizacijo, paranojo in demagogijo,

potemtakem v času, ko so republikanci Harryju Trumanu, demokratskemu predsedniku, očitali natanko to, kar so ameriški desničarji očitali predsedniku Baracku Obami: da je prikriti komunist in diktator, da v Ameriko vpeljuje socializem in da komunistom dopušča infiltracijo v vlado.

Ironija je kakopak v tem, da se je Amerika obnašala tako kot prebivalci Mosineeja. Američani so se komunizma na smrt bali, obenem pa jih je povsem očitno fasciniral. S komunizmom so bili tako obsedeni, da so začeli – podobno kot prebivalci Mosineeja med »komunistično invazijo« – perverzno uživati v impersoniranju komunistov. V impersoniranju komunizma so skušali tako uživati, kot uživajo komunisti v tem, da so komunisti. Na vsak način so skušali ujeti tisti presežni, neizrazljivi, neizrekljivi, neprevedljivi užitek Drugega.

Če naj potegnem vzporednico: zakaj rasist tako prezira druge rase? Ker je prepričan, da druga rasa, recimo črnc, uživa bolj kot on. Ker je torej prepričan, da je druga rasa sposobna nekega tajnega, skrivnostnega, presežnega uživanja. In natanko tega so se bali Američani: da komunisti uživajo bolj kot oni! Američani so zato naredili vse, da bi uživali tako kot komunisti in da bi si prisvojili tisti mistični, presežni, neizrekljivi komunistični užitek, ki ga je Jerry Lewis kanaliziral z infantilnim, krčevitim žlobudranjem in spakovanjem, Marilyn Monroe z vlažnimi, napol odprtimi očmi in regresivno naivnostjo, mjuzikli pa z vsemi tistimi pojočimi in sijočimi kolektivističnimi vzorci, brezhibnimi sinhronizacijami in amfetaminskimi koreografijami. Marilyn Monroe ni vzdržala dolgo – le 36 let. Neskončni užitek – ta komunistični priapizem – te preprosto ubije.

Američani so stalno dokazovali, da neskončno uživajo, da se imajo neizmerno fajn, da se imajo torej bolj fajn kot komunisti, recimo Sovjeti, zato so vse svoje evforične ideološke aparate, s Hollywoodom vred, prelevili v mašine sreče, veselja inžitka.

Marilyn Monroe, mjuzikli, Jerry Lewis. Film je moral imeti happy end, ki je pomenil odpravo vseh protislovij, napetosti, strahov in tesnob – tako kot komunizem.

In Američani so v tem ponotranjanju in kanaliziranju komunističnega uživanja pretiravali. Kar je bilo logično: nihče ne sme bolj uživati od Američanov! Američani so bili komunisti in pol. Razlog več, da njihovim impersonacijam komunizma ni bilo ne konca ne kraja.

IGRA IMITACIJE

JUNAKI Komunizem je bučno, tako rekoč religiozno slavil junake, svetnike in mučenike, ki so padli za domovino in ki so se žrtvovali za svobodo in revolucijo. Tudi Amerika bučno, tako rekoč religiozno slavi junake, svetnike in mučenike, ki so padli za domovino in ki so se žrtvovali za svobodo, pa četudi za ameriško svobodo padajo v Iraku in Afganistanu, ki ameriške svobode ne ogrožata.

Komunizem je imel grobnice herojev. Tudi Amerika ima svojo veliko grobnico herojev, le da so lahko na pokopališču Arlington s padlimi vojaki pokopane tudi njihove žene (in njihovi otroci). Vsi nagrobniki so identični – majhni in beli, popolna demokracija, že skoraj komunizem.

ZASTAVA Komunizem je bil obseden z zastavo. Tudi Amerika je obsedena z zastavo. Kar vedno preseneti tiste, »ki prihajamo iz držav brez zastav,« pravi Bernard-Henri Lévy v knjigi *Ameriška vrtoglavica* (American Vertigo, 2006). Vsekakor, vsem tistim, ki ne spijo z zastavo, se zdi, da je Amerika že kar komunistično obsedeno z zastavo. V Ameriki pač vse »potegnejo do ekstrema,« kot bi rekla Doris Lessing.

KULT OSEBNOSTI Komunizem je bil obseden s kultom osebnosti, kultom ljubljenega vodje. Amerika je prav tako obsedena s kultom osebnosti – kultom predsednika, ki lahko s svojo mističnostjo tekmuje le s komunističnimi voditelji. Ameriški predsednik je bolj oseba, »vloga«, projekcija ameriške mitologije, kot pa osebnost, pravi Russell Banks v knjigi *Sanje o Ameriki* (*Dreaming Up America*, 2008).

BRATSTVO IN ENOTNOST Komunizem je slovel po vlakih bratstva in enotnosti, ki so potovali po deželi (npr. Jugoslaviji), zbliževali ljudi, slavili bratstvo in enotnost, častili pridobitve revolucije in narodnoosvobodilni boj ter širili patriotizem. Američani pa so leta 1947 dobili »Vlak svobode« (Freedom Train), neke vrste potujoči muzej ameriške zgodovine, nacionalnih zakladov, ki naj bi Američane v času hude ogroženosti in hude nacionalne preizkušnje združil, pobratil in poenotil, ali natančneje – opravil naj bi veliko »ponovno posvetitev« načel, na katerih temelji Amerika.

Vlak svobode, svetišče ameriške dediščine, je bil vlak amerikanizma, patriotizma, ameriških vrednot in vsega tistega, kar »dela to nacijo veliko«. Američani so si lahko med drugim ogledali originale temeljnih ameriških »dokumentov svobode«, recimo ustave, deklaracije o neodvisnosti, listine pravic, razglasitve odprave suženjstva, Lincolnovega govora v Gettysburgu in Trumanove doktrine, pa tudi ameriško zastavo z Iwo Jime in celo Magno Carto iz leta 1215.

Tako kot je skušal »vlak bratstva in enotnosti« Jugoslavijo prodati Jugoslovanom, je skušal vlak svobode, ki je v dveh letih obiskal vse ameriške zvezne države in 326 mest, Ameriko prodati Američanom. Ljudje so stali v dolgih vrstah, tudi po šest ur, dnevno si ga je ogledalo 9.000 ljudi, skupaj več kot 3 milijone in pol. V Brooklynu se je skušalo nanj

prebiti 50.000 ljudi, varovali so ga marinci, prevozil je 37.160 milj, kasneje pa so mu sledili še »tovornjak svobode«, »ladja svobode« in »vlak prijateljstva«, ki so jih prav tako povsod sprejele navdušene, razposajene, evforične množice, na las podobne komunističnim. Dizelska lokomotiva («Spirit of 1776»), ki ga je vlekla, velja za največkrat poljubljeno lokomotivo vseh časov.

Le komunistične množice so tako fanatično sprejemale in celo terjale indoktrinacijo, le komunistične množice so tako strastno in obenem tako spontano goltale ideologijo, le komunistične množice so tako zadovoljno srkale lekcije o tem, kako težko je bila priborjena svoboda. Vlak svobode je namreč sporočal natanko to: svoboda ni poceni! Zanja smo se morali boriti! Zanja so naši junaki prelivali kri!

PARADE Komunizem je slovel po bučnih, evforičnih, pompoznih, patetičnih, kičastih prvomajskih paradah. Američani so jim kontrirali s prvomajskimi paradami, s katerimi so skušali, kot so rekli, »navdihniti vero v ameriško demokracijo in pripomoči k boju proti komunističnim tendencam«.

Ameriške prvomajske parade so bile demonstracije lojalnosti, zato je Thomas E. Dewey, guverner New Yorka, prvi maj razglasil za dan lojalnosti, kar so potem storili tudi drugi guvernerji in župani. Te parade, eksplozije nacionalne enotnosti, so postale protitež prvomajskih parad, ki so jih prirejale »nelojalne in subverzivne skupine«.

V paradah, ki niso bile nič manj evforične, nič manj pompozne in nič manj kičaste od komunističnih, so marširali patrioti, vojni veterani, sinovi vojnih veteranov, skavti, katoliška mladina, Kolumbovi vitezi, etnične skupnosti, legionarji in telefonistke s transparentom: »Ne maramo

Stalinove partijske linije!« Saj. Hedonistično impersoniranje komunizma je bilo dokaz antikomunizma.

PRISEGE Komunizem je slovel po patetičnih prisegah in zaobljubah. Vsi so se stalno zaobljubljali – vsi so stalno prisegali. Tudi Amerika je pokala od priseg in zaobljub. Kongres je leta 1950 sprejel Zakon o notranji varnosti (Internal Security Act), po katerem so se morali vsi komunisti obvezno registrirati, javne uslužbenke pa so posiljevali s prisegami, ki so bile plod paranoidnega izvršnega povelja 9835, s katerim je Truman leta 1947 vpeljal program lojalnosti, ki so se mu morali v imenu nacionalne varnosti podvreči vsi uslužbenci zvezne administracije. Ali bolje rečeno: preverjali so politična prepričanja vseh uslužbencev zvezne administracije.

Za »nelojalneže« po novem niso več veljali le izdajalci, saboterji, špijoni in revolucionarji (in homoseksualci), ampak tudi vsi tisti, ki se »obnašajo tako, da služijo interesom tuje vlade, ne pa interesom Amerike.« V zvezni administraciji so lahko delali le politično preverjeni kadri. Zlagoma se je to preverjanje – delo »ideološke policije«, kot pravi Victor Navasky v knjigi Naštevanje imen (Naming Names, 1980) – razširilo v vse družbene pore in na vse ameriške delavce: kdor je verjel v rasno enakost, socialno varnost, sindikate, ekonomijo enakih možnosti in večjo vlogo države v gospodarstvu, je bil potencialni komunistični agent, pravi Haynes Johnson. Mnogi so bili odpuščeni.

Douglas Miller in Marion Nowack v knjigi Petdeseta (Fifties, 1977) pravita, da so med letoma 1947 in 1952 preiskovali 6,6 milijona javnih uslužbencev, toda med njimi niso našli niti enega komunističnega vohuna, niti enega »notranjega« sovražnika. Okrog 500 javnih uslužbencev, pri katerih so preiskovalci zavohali »vprašljivo lojalnost«, so odpustili.

Ameriške oblasti so bile z »zunanjsimi« in »notranjsimi« sovražniki tako obsedene kot komunistični režimi.

Da pa bi sovražnika še bolj zategnili, so poleg Zakona o notranji varnosti, ki mu je Truman resda ostro nasprotoval (ker da ogroža svobodo govora, tiska in združevanja), ustanovili še Odbor za nadzorovanje subverzivnih dejavnosti (Subversive Activities Control Board). Zakon o notranji varnosti je bil itak jasen: člani komunističnega gibanja so svojo zvestobo prisegli tuji sili, cilj komunističnega gibanja pa je ustanovitev »svetovne komunistične totalitarne diktature«. Vse organizacije in fronte, povezane s komunistično partijo, so se morale registrirati pri Odboru. Za prisega lojalnosti je bila obvezna tudi v drugih sektorjih, recimo filmskem. Če nisi javno zaprisegel lojalnosti, nisi mogel igrati v filmih.

To je bil čas, ko so se morali vsi Američani prilagoditi. Nobenega ekscesa. Konformizem je bil v tem času edina tolerirana ideologija. Konformizem je bil odgovor na komunizem. Kdor se je prilagodil, je bil pravi Američan. Kdor se ni, je bil zrel za črni spisek. In blacklisting je bil ključni izraz te dobe. Za komunista, izdajalca, zarotnika in subverzivneža je veljal vsakdo, ki se je skliceval na ustavo ali pa branil tiste, ki so jim bile ustavne pravice kršene. V Indiani so morali zaobljubo o lojalnosti podpisati celo poklicni rokoborci, v Kaliforniji univerzitetni profesorji in učitelji, v Ohiju komunisti niso imeli pravice do socialne podpore, v Pensilvaniji komunisti niso bili upravičeni do nobene državne pomoči, v Nebraski so šolarji stalno prepevali patriotске pesmi, Birmingham (Alabama) je izgnal vse komuniste, v Jacksonvillu (Florida) je bilo prepovedano komuniciranje s komunisti (z nekdanjimi komunisti prav tako), v Tennesseeju pa je vsakogar, ki bi pokazal željo po rušenju vlade, čakala smrtna kazen.